

13. Лотман Ю. М. Семиотика культуры. Избранные статьи: в 3-х т. Таллинн, 1992. Т. 1. С. 312–313.

14. Лотман Ю. М. Структура художественного текста. Москва: Наука, 1970. 271 с.

15. Лотман Ю. М. Текст в тексте. *Труды по знаковым системам: структура и семиотика художественного текста*. Тарту, 1981. С. 3–32.

16. Різун В. В., Мамалига А. І., Феллер М. Д. Аспекти теорії тексту. *Нариси про текст. Теоретичні питання комунікації і тексту*. Київ: РВЦ “Київський університет”, 1998. С. 5–59.

17. Сидоров Е. В. Системное определение текста и некоторые проблемы коммуникативной лингвистики. *Вопросы системной организации речи*. Москва, 1987. С. 38–39.

18. Фуко М. Что такое автор? *Современная литературная теория: антология*. Москва, 2004. С. 69–91.

19. Эпштейн М. Информационный взрыв и травма постмодерна. *Книжное обозрение «Ex libris НГ»*. 1999. 4 февр. С. 20.

20. Эпштейн М. Книга, ждущая авторов. *Иностранная литература*. 1999. № 5. С. 217–219.

Храбан Т.

– викладач кафедри іноземних мов Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут

УДК 316.772

ВІРТУАЛЬНА МОВНА ОСОБИСТІСТЬ ТРОЛЯ В ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ

У статті досліджено специфічну мережеву комунікативну стратегію тролінгу з позиції когнітивно-прагматичного і стилістичного підходів, що дало можливість визначити тролінг у лінгвістичних категоріях та термінах. Схарактеризовано основні типи і типажі віртуальних мовних особистостей, які використовують комунікативну стратегію тролінгу. Доведено, що важливою особливістю першого типу тролів є збереження невизначеності комунікативних інтенцій адресанта і використання завуальованих прийомів для реалізації комунікативної стратегії провокації. Відмінною ознакою другого типу тролів є негативно упереджена мовна поведінка, в основі якої лежить односпрямований емоційний мовленнєвий вплив на адресата, і використання прийомів відкритого протистояння для реалізації комунікативної стратегії агресії:

Ключові слова: віртуальна мовна особистість, комунікативна стратегія, когнітивно-прагматичний підхід, стилістичний підхід, тролінг, троль.

Храбан Т.

– преподаватель кафедры иностранных языков Военного института телекоммуникаций и информатизации имени Героев Крут

ВИРТУАЛЬНАЯ ЯЗЫКОВАЯ ЛИЧНОСТЬ ТРОЛЯ В ИНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ

В статье исследовано специфическую сетевую коммуникативную стратегию троллинга с позиции когнитивно-прагматического и стилистического подходов, что позволило дать определение троллинга в лингвистических категориях и терминах. Охарактеризованы основные типы

и вариации виртуальных языковых личностей, которые используют коммуникативную стратегию троллинга.

Ключевые слова: виртуальная языковая личность, коммуникативная стратегия, когнитивно-прагматический подход, стилистический подход, троллинг, тролль.

Khraban T.

– Teacher, Foreign Languages Department, Military Kruty Heroes Institute of Telecommunications and Information Technologies

VIRTUAL LANGUAGE PERSONALITY OF THE TROLL ON INTERNET COMMUNICATION

The article deals with the specific network communication strategy of trolling from the position of cognitive-pragmatic and stylistic approaches that made it possible to define trolling in linguistic categories and terms. The main types and varieties of virtual linguistic personalities using the communicative strategy of trolling are characterized.

Key words: communicative strategy, cognitive-pragmatic approach, stylistic approach, virtual linguistic personality, trolling, troll.

В сучасних умовах інтернет став не лише технічним, але й соціальним новим явищем, осередком нових форм комунікативних практик, які являють собою динамічну систему, що схильна до швидких змін. Сучасні технології та “інтернетизація” суспільства, яка збільшується, сприяють переродженню культури як феномену [11, с. 132–161], де звичні форми і види комунікації зазнають суттєву трансформацію. В інтернеті з’являються різноманітні інтернет-субкультури, однією із котрих є тролі. **Актуальність** статті зумовлена підвищенням ролі й значення комунікаційних процесів в сучасному суспільному житті; необхідністю дослідження феномена тролінгу з метою пошуку ефективних механізмів його протидії в мережі.

Стан дослідження. Вивчення феномена тролінгу відбувалося на перетині різних галузей наук: психології, соціології, політології, лінгвістики тощо, що зумовило звернення до наукових праць, де розглянуто такі питання: основні функції, принципи та цінності субкультури тролів (О. Анкудінова, В. Крючков, І. Ксенофонтowa, І. Стернін, О. Шерман, S. Barab, P. Fichman, D. Fisher, J. Füller, J. Gray, J. Gebauer, S. Herring, R. Kling, J. Kelly, R. Pezzeri, M. Sanfilippo та інші), психологічні особливості комунікативної тролінг-поведінки (Л. Гуменюк, В. Крючков, Ю. Коняєва, J. Donath, J. Shin та інші), лінгвопрагматичні характеристики дискурсу тролінгу та функціонування мови на базі нової соціально-комунікативної практики (М. Булохова, Р. Внебрачних, Ю. Данько, Г. Розбицька, Л. Синельникова, В. Чудінов, В. Danet, J. Desborough, S. Nicol, E. Suhay та інші).

Мета статті – схарактеризувати типи і типажі віртуальних мовних особистостей, які використовують специфічну мережеву комунікативну практику тролінгу. **Об’єктом** дослідження є віртуальна мовна особистість троля в віртуальному комунікативному середовищі. **Предмет** дослідження – лінгвокогнітивний аспект вербальної маніфестації мовної особистості троля.

Матеріал і методи. Дискурс-аналіз забезпечив вивчення специфічних рис комунікативних прийомів та стилістичних особливостей тролінгу в мережі. Психолінгвістический метод моделювання мовної особистості дозволив схарактеризувати віртуальну мовну особистість троля, виділяючи її особливості на мовному і когнітивному рівнях. Матеріалом дослідження послужили публікації, пости та коментарії на форумі українського сайту новин ЦЕНЗОР.НЕТ.

Виклад основного матеріалу. Термін *тролінг* використовується як парасольковий, “який охоплює широкий спектр асоціальних моделей поведінки в інтернеті” [8, с. 273]. Ю. Коняєва розглядає тролінг як “особливий спосіб зниження оцінки предмета мовлення, що пов’язаний з побудовою в тексті такої логіки пред’явлення інформації, при якій один з фактів викликає сумнів читача в можливості позитивної оцінки предмета мовлення” [7, с. 140]. А. Marwick вважає, що тролінг є специфічною мережевою комунікативною практикою, яка характеризується “використанням навмисно образливої мови; антипатією до сенсаційності; бажанням створити емоційний вплив на співбесідника” [12]. М. Goerzen стверджує, що тролінг є “актом стратегічної невизначеності (двозначності) своєї позиції... Цей акт може бути спрямований на те, щоб спровокувати особливу чи непередбачену реакцію... часто це тільки засіб ... відповідно до вищих намірів педагогіки, політиці, публічності чи пропаганди” [10]. Л. Синельникова під поняттям *тролінг* розуміє “особливий формат спілкування, в якому виявлений новий тип соціального індивіда, що сформувався саме у віртуальному середовищі” [8, с. 277]. О. Буланова пропонує розглядати тролінг не тільки як “навмисну ескалацію агресії і ненависті, провокування конфлікту заради конфлікту”, а як “різновид мовної гри в дусі трикстеріанства” [1, с. 78].

Таким чином, тролінг розглядається як особливий тип комунікативної поведінки в мережі, комунікативна стратегія, яка використовується віртуальною мовною особистістю, яка отримала ім’я “троль”. В основі віртуальної особистості лежить мовна особистість. Н. Казнова вважає, що в епоху інтернету відбувається трансформація мовної особистості, вона набуває нових рис: “Про віртуальну особистість, також як про мовну, роблять висновок за мовленнєвою діяльністю, у центрі уваги не тільки ті ж самі аспекти та механізми, але є й своя специфіка” [6, с. 12]. З. Зав’ялова розглядає віртуальну особистість як “результат реконструкції в мережевому комунікативному просторі справжнього або вигаданого образу, онтологія якого задається реальним суб’єктом” [5, с. 9]. На думку Л. Синельникової для характеристики троля як віртуальної мовної особистості особливого значення набувають “лінгвістичні (нормативні, стилістичні, риторичні) показники, які характеризують віртуальну мовну особистість, її мовну здатність, вибір мовних одиниць і міру відповідальності за поведінку в мережі” [8, с. 272]. Крім того, “особливості вживання мовних засобів дозволяють виявити функцію того чи іншого висловлювання в складі

даного комунікативного акту і, таким чином, визначити комунікативну мету адресанта і наміри, що відповідають цій меті” [4, с. 110].

Аналіз публікацій, постів та коментаріїв на форумі українського сайту новин ЦЕНЗОР.НЕТ довів, що найбільш повно віртуальна особистість тролля реалізується на когнітивному, мотиваційному і мовному рівнях.

Важливою особливістю першого типу тролів є збереження невизначеності комунікативних інтенцій адресанта, коли троль таким чином грає з двозначністю повідомлення, що адресат не зовсім впевнений в намірах тролля або його серйозності. Характеризується використанням завуальованих прийомів для реалізації комунікативної стратегії провокації, тобто “стратегії деструктивної поведінки, яка націлена на залучення партнера по комунікації в конфліктну взаємодію або створення умов для його виникнення” [2, с. 51]: 1) Ігнорування. Здійснюється шляхом демонстративного пропускання слів партнера або шляхом раптової зміни теми розмови, що вказує на те, що думка опонента не цікава: *К чертям унылые выборы в Москве! Михо уделяет это заунывное голосование по всем параметрам. Цирк принимает какие-то совсем уже космические размеры. Жгите, друзья!* Навмисна неухважність по відношенню до партнера, його висловлювань найчастіше сприймається як ознака зневаги; 2) удаване нерозуміння (навмисне перепитування). Посилаючись на з’ясування для себе правильності тільки що почутого, троль повторює сказане опонентом, але вносячи в них свій сенс на зразок: *Вибачте, чи правильно я вас зрозумів, ви говорите що* Тим самим він змінює загальне значення сказаного на догоду собі: *Вроде и правильно вы написали, но только не правильно. Мир держится не на консервах и прочих теориях заговора, а на чисто шкурном интересе. Они могли быть любыми консервами, хоть МИБ, хоть Моссада, хоть марсиан, но основной их движущий момент – банальный шкурный интерес;* 3) зародження сумніву в істинності. Суть використання даного прийому полягає в тому, що акцент зміщується від змісту повідомлення опонента на нібито наявні у нього причини і приховувані мотиви відстоювати певну точку зору, а не погоджуватися з доводами тролля: *А разве я просил опять мне впаривать твою лабуду про олигархов и клептократов? По-моему, все уже поняли твои догмы, и зацикливаются на них далее я смысла не вижу. Мне просто интересен сам парадокс ситуации и его оценка отдельных членов секты “свидетели очередного мессии”;* 4) надання мінімальної (нульової) інформація. Використання цього прийому створює певну невизначеність та неузгодженість змісту повідомлення, смислове нівелювання, субституцію визначеної теми та головної думки повідомлення побічними темами і асоціаціями. Все це перешкоджає аналізу інформації та дає троллю можливість вільно інтерпретувати слова: *Такий науково збалансований підхід дозволяє дати подіям об’єктивний аналіз та зрозуміти, що не відбувається нічого хорошого. Але й нічого поганого*

теж. А всі витрати і втрати, які несуть учасники подій – то їхнє особисте горе. І мені нікого з них нітрохи не шкода – самі винуваті;

5) розмивання і підміна понять, маніпуляції з числом і мірою: *“Пока я не раскрыл метафизическое отличие первого рода от второго”. – “Может тебе еще и эзотерическое раскрыть?” – “Та не, это мы в курсе. Вот если бы онтологическое, если можно?” – “Ну, если в курсе, тогда просвети об эзотерическом отличии рода от второго, а мы обсудим”. – “Ложь, в которую верит сам персоналий, уже вроде, как и не ложь”. – “Ну, такая мысль достойна кого-то, но не нашего пупсика...” – “Виртуальное, сер, виртуальное, да и сам я – виртуальный персонаж”. – “Какой ты, ..., сэр? Пациент!”.* Маніпулюючи поняттями *метафизическое, эзотерическое, онтологическое* значення, троль ставить опонента в скрутне становище, бо без необхідної підготовки та швидкої реакції на інформацію виявити та нейтралізувати підміну понять досить складно;

6) недотримання логіки викладу матеріалу. Екстралінгвальні причини логічних помилок (порушення смислової зв'язності, тобто логіки викладу, завдяки чому виникають суперечності у межах цілого тексту) і нехтування лінгвальними умовами логічності (поєднання логічно несумісних слів; введення у фразу зайвих слів (плеоназмів), які структурно обтяжують фразу; неправильна побудова рядів однорідних членів речення, коли в нього входять родові й видові поняття; поява стилістичного дисонансу, який створюється недоречним вибором синтаксичних конструкцій; порушення порядку слів у простому реченні або порядку розташування компонентів складного речення; неправильне утворення аналітичних граматичних форм тощо) можуть перешкоджати повноцінному розумінню повідомлення: *Я, конечно, дико извиняюсь, если это – фейк, но вопрос: каким заболеванием мозга нужно страдать, чтобы придумывать такие законы, если это, таки да, имеет место быть?;*

7) свідомо невизначеність висунутої тези або відповіді на поставлене запитання, коли думка формулюється нечітко, невиразно, що дозволяє її інтерпретувати по-різному: *Я не придерживаюсь вашей теории о потерянном времени, и познание бытия – вещь многогранная и объемная, и Вы тоже являетесь маленько частью этого бытия и тоже представляете интерес для изучения, вообще, психика человеческая – весьма загадочное явление;*

8) зміна сенсу слів і понять. Троль в даному випадку вільно інтерпретує слова опонента. При цьому змінюється контекст, часто приймаючи форму прямо протилежну або, як мінімум, перевернену: *Не нужно путать понятие профессионал с понятием мастер, мастер вполне может быть непрофессионалом в той области, в которой он мастер. Какой мусор у Вас в голове! Да и много чего ещё. Слушайте, мой Вам совет – завязывайте с теориями. Наука – это не Ваше. Если Вам отвечать, то и жизни не хватит. В каждой строчке только бред;*

9) постановка відразу кількох запитань. У даному випадку по одній темі троль відразу задає кілька різних питань. Надалі в залежності від

відповіді об'єкту тролінгу або інкримінується прагнення ввести в оману на підставі того, що він не відповів на питання повністю, або особа обвинувачується в нерозумінні суті проблеми: *“Их, наверное, за это нужно больше любить, ну так как ты их любишь?” – “Нет”. – “То есть ты их не любишь, но тогда почему за них горло дерешь? Какие мотивы заставляют тебя это делать? А не кажется ли тебе это извращением?” – “Нет”. – “Почему? Обоснуй, вопрос 4 связан с вопросом 3”. – “Ты про что? Ты не переусердствуй с тысячей вопросов. Задавай по одному”. – “А ты что, ответил? Не соизволит ли любезнейший ответить на вопрос: почему вы такой ...?”;* 10) осміяння. Мета тролінгу досягається завдяки іронічному тону, який немов несвідомо ставить під сумнів будь-які слова опонента. При використанні цього прийому осміянню можуть піддаватися як конкретні особи, так і їх погляди, ідеї, організації і структури, до яких належать об'єкти тролінгу: *“..откуда у парня испанская грусть?” Звідки у грузина така полум'яна любов до України?*

Створенню негативного психологічного фону спілкування сприяє використання тролем специфічних стилістичних прийомів двозначності, що “полягає в наявності у висловлюванні або його фрагмента кількох смислів, що проявляються одночасно або послідовно, і обумовлені поєднанням мовних/мовленнєвих механізмів породження двозначності з особливим контекстом” [9, с. 26], а саме: 1) лексичний склад мови, яким послуговуються тролі: а) постійне вигадкування нових слів (*Хотя и при полном непонимании языка друг друга нарицательным может стать и обрывок фразы, к примеру: шер ами – шаромыжники, люби друзі*), б) підвищений інтерес до безглузлого поєднання слів (*Сон про не сон, а про не сон сон*), в) свідомі обмовки і їх виправлення (*Решил провести эксперимент, ой, простите, эксперимент по последней строке твоего поста, получилось забавно*), г) застосування специфічної термінології та іншомовних слів, внутрішня форма яких представляється незрозумілою адресату (*У тебя просто какой то маниакально депрессивный биткоинтный синдром, без всякой надежды на излечение*); 2) синтаксичні стилістичні прийоми і засоби створення жанру судового розгляду (паралельні конструкції, риторичні питання, саспенс, парцеляція, еліптичні конструкції, обрамлення): *Чому українці голосують на виборах за кого попало? Брак “тяглої” політичної культури... але головне – це патерналістська психологія! Очікування несподіваної, раптової манни небесної безпосередньо від “виробника”... Інакше кажучи, електоральний вибір схожий на підсвідому суб'єктивну мотивацію при читанні листа, який вам надіспамився з сонячної Нігерії... і в якому повідомляється, що несподівано врізав дуба на банановій плантації якийсь ваш далекий троюрідний внучатий прадід, але випадково перед самим вмиранням заповідав вам дев'ятсот трильйонів євро (прописано жирними цифрами для певності: \$900 000 000 000 000...) І тобі чудово відомо, що всі покоління твоїх предків з часів мезозою вище Лубен нікуди не*

ходили... Але все-одно, десь на задвірках хромосомної наївності: “А раптом? Мало лі...”; 3) алогізми (навмисно порушування логічних зв’язків): *Бесит, когда ты бесишься, а тебя все бесят и не дают спокойно побеситься*; 4) дилогія, в якому двозначність створюється шляхом постановки багатозначних слів або омонімів в такий контекст, де вони можуть розумітися декількома способами одночасно: *Страна вечнозеленых помидоров и страна вечнозеленых тюльпанов – две большие разницы*. У наведеному фрагменті гра будується на зіткненні прямого і переносного значення: *страна з холодним (вечнозелені помидори) і теплим кліматом (вечнозелені тюльпани)*; 5) антифразис (вживання слова або словосполучення в значенні, протилежному звичайному, що досягається за допомогою контексту і лапок): *Злые языки говорят, что когда в Афганистан после наших зашли натовские убийцы, то местные аборигены слегка офигели от того, что им ничего не нужно и они не распродают военное имущество. А вообще, бытие определяет сознание, потому факты мародерства как бы отсутствовали*. Використання слів у протилежному значенні свідчить про загальну іронічну тональність фрагменту, але, разом з тим, антифразис використовується для оцінки фактів, що аналізуються; 6) амфіболія (синтаксична двозначність): *Ворон ворону глаз не выключет: сначала сынок выйдет под залог, а потом, гляди – или оправдается, или отмажется. Все будет как обычно и как у нас принято. Статья некого Княжицкого – явная заказуха, и как бы он рогом не упирался, из Рады все равно вынесут, аки Ленина из мавзолея, но всему свое время*. Наведений фрагмент дозволяє двояко трактувати, хто буде змушений покинути Раду: Княжицький або “синок”.

Найбільш поширеними типажми тролів першого типу є: 1) “Експерт”. Наполегливий, дратівливий, не сприймає гумор. Його мова нагадує юридичну мову: з одного боку – точна, з іншого – абсолютно незрозуміла, переповнена професійною й термінологічною лексикою. Любить розмірковувати про якісь грандіозні теорії і робити узагальнення, які неможливо перевірити: *Один и тот же объект может входить в разные абстракции, в ходе процесса абстрагирования отбрасываются несущественные детали и в разных абстракциях могут быть отброшены разные детали, как несущественные... Поскольку абстрактное мышление не твой конек, то и выводы твои ложные. Объяснять не имеет смысла, не осилишь*; 2) “Скептик”. Ставить під сумнів істинність будь-якого твердження без переконливих доказів, вміє знаходити слабкі сторони логіки опонента і критикувати їх: *Мадам, вы путаете причины и следствия, это – не хорошо. Мадам, вы же давеча хвастались IQ как у Эйнштейна, так напрягите хоть чуточку ваш интеллект*; 3) “Педант”. Схильний до нав’язування власної думки, оскільки вважає своє бачення світу “істиною в останній інстанції”. З метою довести свою правоту вишукує неточності, міняє контекст, знаходить виняток, перевантажує повідомлення численними фактами, тим більш однорідними, що

послаблює увагу опонента і викликає його роздратування: *Стосовно останніх подій, віяній і трендів ... я, все ж таки, наважився сформулювати свою, в корні неправильну думку, якої, щоправда, за моїми спостереженнями, дотримується переважна більшість громадян, котрі стежать за подіями. А також практично усі громадяни, які за подіями не стежать*; 4) “Змій”. Ввічливий і саркастичний. Улюблена тактика – погодитися так, щоб стало зрозуміло, що він не згоден. Уникає ясності в твердженнях шляхом надання їм двозначності чи полізначності. Це ніколи не дозволяє опоненту чітко уявити, на що спрямовані його судження і до яких висновків він дійде. Прямі питання до себе ігнорує. Прикладом може послужити такий фрагмент: *Барышня, быть невежественным – постыдно, и вы проявили его в полной мере. Вы решили испробовать на мне Ваши доморощенные теории? Они даже не околонуачны. Не греет. Вот ни капельки. Я умею искать интересующую меня информацию. Не знаю даже, ЧТО Вы хотите мне всем этим потоком сознания сказать, но явно Вы потратили время зря. Так что выходите поскорее из диссонанса и включайте интеллект*; 5) “Жартівник”. Не дотримується логіки викладу думок, часто відхиляється від теми. Любить жарти і розіграші. Вважає, що мета комунікації досягнута, якщо він зміг переконати людину в якийсь нісенітниці: *“Господь Бог создал женщину из ребра Адама, и у мужчин таки отсутствует одно ребро”. – “Количество ребер у мужчин и женщин одинаково, разве нет?” – “Прошу извинить, отвлекся и написал неправильно. С одной стороны, у мужчины на одно ребро больше, чем с другой стороны”. “Я ощупал себя тщательно. Где грудная клетка, там ребра симметрично сходятся, то есть четное число. Ниже солнечного сплетения ребра короткие, только сзади и сбоку. Но недостающего ребра я не обнаружил. Неужели я того, ну, не совсем мужчина?” – “У нормальных – одинаковое, но есть отдельные мутанты... а тут уникам – совсем без мозгов”*.

Відмінною ознакою другого типу тролів є “цілеспрямована, мотивована, негативно упереджена, переважно контрольована мовна поведінка, в основі якої лежить односпрямований емоційний мовленнєвий вплив на адресата” [3, с. 11]. Характеризується використанням прийомів відкритого протистояння для реалізації комунікативної стратегії агресії: 1) свавільна інтервенція, яка не мотивована змістом і стилем комунікації, і спрямована примусити почати провокуючий діалог: *Я, конечно, дико извиняюсь, что не в тему, в частности, хотя, по теме: некоторые силы как раз и помогли Саакашвили вернуться в страну, чтобы использовать его как грузинский острый кинжал...;* 2) деструктивна критика: висловлювання зневажливих або образливих суджень. Діючи таким чином троль може підкреслювати, наприклад, такі негативні риси особистості опонента, як неосвіченість, необізнаність в певній галузі: *Мой Голубь! Чтобы не метать бисер, хотелось бы получить подтверждение понимания*

неких физических терминов оппонентом. То есть, какое у нас образование, степень, звание (ну кроме старшего по палате № 6)? При цьому важливо, щоб об'єкт тролінгу не тільки прийшов в стан роздратування, але і зробив при цьому помилкове або невігідне для його позиції в дискусії заяву. Може одночасно поєднуватися з прямою формою комунікативного прийому навішування ярликів (образливі епітети, метафори тощо, які викликають емоційно негативне ставлення оточуючих, асоціюються у них із соціально несхвальними вчинками) та з непрямою формою, наприклад: *Ви свідомо використовуєте факти, що сприяють розпалюванню націоналізму і антисемітизму...* Даний прийом активно використовується як в явній формі, так і в більш завуальованій, в поєднанні з іронією, непрямыми натяками, неявним, але розпізнаваним підтекстом: *Дружище! Я понимаю – много лет в железной бочке ты вдыхал пары дизеля, и результат был печален... Но ты держись! Твою жизнь наполнит радостью и весельем выпиливание лобзиком!*; 3) вимога однозначної відповіді, що здійснюється за допомогою фраз типу: *не ухилийтесь, скажіть відверто*. Троль вимагає однозначної стверджувальної або заперечної відповіді на запитання, що вимагає конкретизації та уточнення, або коли неповна відповідь може привести до неправильного розуміння суті проблеми: *Ты растёкся мыслью по дереву... Для меня это является неприемлемым*.

Важливим є визначення тролінгу з позиції його стилістичних особливостей, що надає можливість схарактеризувати віртуальну мовну особистість троля. До основних стилістичних відмінностей, що притаманні мові тролів другого типу, відноситься: 1) специфіка використання лексичного складу мови, яким послуговуються тролі, а саме: а) слова – маркери гіперреальності (*...снегирийцы???? ... ты серьезно??? А почему, например, не восстание роботов?? Или планета обезьян?? Ну неужели не понятно, что у них шансов не больше чем у зулусов??*); б) знижена лексика іронічно-жартівливої чи вульгарної конотативної забарвленості: *Мэм, я Вас не узнал в новом прикиде, извиняйте, если что не так*; в) інвективи, грубо-просторічні слова (*Как там, насморк – это временное, а слабость ума – это навсегда. Нормальный человек, поняв, что неправ из-за недостатка знаний, просто промолчит, чтобы не выставляют себя еще большим идиотом, а со слабостью ума имеют склонность упорно продолжать себя дискредитировать*); використання експресивних синонімів прикметника поганий (*підлий, паскудний, кепський, негожий, паршивий, непристойний, нікчемний, ненависний, бридкий, не порядний, безчесний, мерзенний, огидний, свинський, падлючий тощо*): *Какая-то поганая, постыдная шароварщина получается. Шароварщина, это когда люди предпочитают веру знаниям*; г) мова ворожнечі, яка спрямована на сприяння або виправдання расової ненависті, ксенофобії, антисемітизму чи інших видів ненависті на ґрунті нетерпимості: *Кстати! А кто-нибудь опарышей поздравил с ихним*

*Курбан-Байрамом?; 2) зростання екстремальності (категоричності) суджень, що реалізується використанням окличних і питальних конструкцій, візуального коду (Ви решили испробовать на мне Ваши доморощенные теории? Они даже не околонуучны! НЕ ГРЕЕТ! Вот ни капельки. Не знаю даже, ЧТО Вы хотите мне всем этим потоком сознания сказать, но явно Вы потратили время зря); 3) антономазія. При виконанні функції передачі агресії антономазія спрямована на навмисну образу, моральне придушення опонента шляхом висловлення негативних емоцій і почуттів по відношенню до реципієнта шляхом спотворення його соціального образу серед інших членів суспільства, або шляхом формування негативного комунікативно-провідного образу особистості (події), з яким адресат має спільність поглядів на життя, інтересів, пріоритетів, соціальних норм і установок. Найбільш часто мовна агресія в антономазія виступає у вигляді оціночних суджень, що встановлюють абсолютну або відносну цінність будь-якого об'єкта (особистості): *Грош вам всем цена в базарный день. Для оцінки використовуються порівняння тільки з тим, що викликає неповагу, презирство, огиду, але не ненависть або обурення: Суслик!!! Понабирали всякую мелочь вороватую, она в экономике как неарденталец с секирой!!!**

Прийом антономазії використовується для спотворення соціального образу особистості і досягається шляхом переосмислення, заміщення, а також одночасного заміщення і додавання інтертекстуальних відсилань. Це завдає шкоди іміджу, псує соціальний портрет і веде до втрати в очах колективу попередньої соціальної значущості індивіда, який став об'єктом мовної агресії. Адресна негативна інформація про особу створює передумови формування нового образу, який буде відрізнятися від оригінального своїм спотвореним видом: *Ох уж эти институтки... Это вы после института сразу лейтенанта получили, а кадровые – они четыре-пять лет в сапогах... и смысл этих поговорок поймет, только тот, кто в строевых частях по гарнизонам прослужил, а не складах тушенкой отъедался; О, мой таинственный секретчик! Не было ни политучилища, где он учился, ни армии, где он служил, ни кухни, где он харчевался.. “В нас никогда не стреляли – ни из револьвера, ни из пушки... Сабли не сверкали над нашими головами и... вообще ничего не было...”;* 4) імпліцитні прийоми, за допомогою яких троль може маніфестувати негативне ставлення до опонента. Стилістичний прийом антономазії є засобом відкритого вираження агресії. Однак в соціальних мережах адміністратори за образи і нецензурну лексику закривають троям доступ до групи або видаляють їх повідомлення. Тому троями використовується великий арсенал імпліцитних прийомів, що спрямовані на маніфестування агресивності, переваги, зневаги: а) метафори (*на самом деле это красивая бумажка на конфетке под названием “дармоед”; Возомнили себя всезнайками?; “Фрау Риббентроп” вже давно нічого не вирішує, тому ця влада (разом з їх*

“торговими партнерами” з Кремля) і відчувається так вільготно); б) порівняння (Я не вполне уловила содержание. Но должна признать, что “серп взметнувшийся молотом” – смелая метафора. А вот с бонусом – это мне ближе. Душевно, лирично, образно... Несколько прохладно-философски... Ээээ, как сигарета после еще не надоевшего, но уже ставшего привычным секса); в) епітети (Ну, может все-таки не надо спорить по теме, в которой Вы – полный ноль?); г) сарказм (Сюрреализм и хокку в одном флаконе. Проигрышный вариант. Не все поймут; Сам нарисовал, что ли? Молодец, умеешь зажечь); гіперболи (Булгаковский дяденька только до Мандрюана дошел, у нашего героя путь явно длиннее – Брем с Брокгаузом и православие, а БСЭ с генетикой – на слабую голову слишком); 5) парадокс. Такі інваріантні характерні риси парадоксу як наявність алогізму, суперечливості, несподіваного трактування звичного сприяють реалізації комунікативних інтенцій тролія: *Регламент дорожных ремонтных работ: 1. Нанести свежую разметку. 2. Заменить асфальтовое полотно. 3. Проложить новую канализацию.* Виявлення суперечностей навколишньої дійсності шляхом парадоксу може досягатися шляхом створення сатиричного ефекту, що вже в своїй семантиці містить негативно-оцінну конотацію: *90% лесников идут работать не за зарплату, а лес воровать под видом санитарных рубок.... 90% учителей... собирать с родителей на новые парты и день Валентина..... 90% работников санэпидемстанций... драть деньги с бизнеса.... 90% спецпенсионеров (включая наших) стоят горой за свои справедливые пенсии... И только 500 сумасшедших фанатиков на высших должностях! Если не мечём, так хоть дубиной!*; 6) антитеза. Для реалізації комунікативних інтенцій тролія найчастіше використовують вид антитези, що служить для створення опозиції “свій – чужий”. Це дозволяє розглядати антитезу в якості конфліктогену: *Світом рухають причини і наслідки, дія і реакція на неї. Можна вірити, що ракова пухлина розсмокчеться сама по собі, відмовляться від лікування – і померти. Можна діяти за обставин, які сильніші – і програти. А можна діяти на упередження цих обставин – і, принаймні, триматися на плаву... То кого вважатимемо оптимістом? Того, хто, підкорившись фобіям, чекатиме безпідставно, коли обставини зміняться і “все буде неодмінно добре?” Чи людину, що не складатиме руки у складних ситуаціях, бо віритиме, що вихід існує завжди?*

Найбільш поширеними типами тролів другого типу є: 1) “Стерв’ятник”. Не потребує причини, щоб ненавидіти або образити когось. “Стерв’ятник” часто вибирає незнайому людину, ображає і звинувачує її в усіх надуманих гріхах, щоб отримати негативну емоційну відповідь: *“Мадам – слушатель первоисточника, а не читатель неадекватного первоисточника. Вас тут таких, хвала небесам, немного: “Не все в деревне дураки””*. – *“Он, видать, сегодня перебрал алкоголя, потому так и пишет”*. – *“Я завтра протрезвею, а у вас,*

2. Волкова О. С. Коммуникативная провокация как стратегия деструктивного поведения в бытовом конфликте. *Вестник Волгоградского государственного университета. Серия 2: Языкознание*. 2014. № 5. С. 49–55.

3. Воронцова Т. А. Речевая агрессия: коммуникативно-дискурсивный подход: дис. ... доктора филол. наук: 10.02.19 / Челябинский государственный университет. Челябинск, 2006. 296 с.

4. Воронцова Т. А. Троллинг и флейминг: речевая агрессия в интернет-коммуникации. *Вестник Удмуртского университета. Серия: История и филология*. 2016. Т. 26. Вып. 2. С. 109–116.

5. Завьялова З. С. Самопрезентация личности в чат-коммуникации: дис. ... канд. филол. наук: 09.00.11 / Томский государственный университет. Томск, 2011. 144 с.

6. Казнова Н. Н. Трансформация языковой личности в Интернет-коммуникации: на примере француз. Блогосферы: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 / Пермский государственный гуманитарно-педагогический университет. Пермь, 2011. 238 с.

7. Коняева Ю. Троллинг как коммуникативный феномен (из наблюдений над культурно-просветительскими медиатекстами). *Научные ведомости Белгородского гос. ун-та. Гуманитарные науки. Филология. Журналистика. Педагогика. Психология*. 2015. № 18 (215). Вып. 27. С. 140–144.

8. Синельникова Л. Н. Дискурс троллинга. *Дискурс Пи*. 2016. № 3–4. Том 14. С. 271–279.

9. Южанникова М. А. Феномен двусмысленности как основание стилистических приемов в современном русском языке: дис. ... канд. филол. наук: 09.00.11 / Сибирский федеральный университет. Красноярск, 2016. 208 с.

10. Bettridge T., Denny S., Goerzen M., Segal E. Weaponized Irony: A Roundtable on Trolling and Politics. URL: <https://032c.com/trolling+> (дата звернення 02.01.2018).

11. Lull J. Superculture for the Communication Age. *Culture in the Communication Age*. London: Routledge, 2001. P. 132–163.

12. Marwick A., Ellison N. There Isn't Wifi in Heaven! Negotiating Visibility on Facebook Memorial Pages. *Journal of Broadcasting & Electronic Media* 56. 2012. № 3. P. 378–400.